

Nedėlinis laikraštis
„LIETUVA“
Išleista kas penktą dieną, Chicago, Ill.
Prenumerata ant metų:
Amerikoj... \$2.00
Užsienyje... \$3.00
„Lietuva“ spaudina Kelgas, Konstitucijos ir kitokios druskos lietuviškai, lenkiskai ir angliskai.
Užsienyje „Lietuva“ reikia draugų, ir pnumerata prieštai. Prieštadaimi pilnais adresais: tel.
A. OLSZEWSKI,
324 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

The Lithuanian Weekly
„LIETUVA“
Published every Friday, at Chicago, Ill.
Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.
Subscription \$2.00 per year.
All communications must be addressed to:
A. OLSZEWSKI,
324 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

Nr. 12

CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 23 Kovo (March) 1900 m.
ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Metas VIII

Politiszkos žinios.

Amerika.

Waidai partijų sžtete Kentucke dar wis ne pasibaigę. Nesutinkancioz partijos nesutikimus atidawę ant nusprendimo augšciausio Ameriko sūdo. Wienas isz suarezuotų republikonizkos partijos urėdinkų Powers, apskųtas už dalywawimą užmąszoj demokratizko gubernatoriaus Goebelio likosi paleistas ant kaucijos \$10000. Kad re publikonizkos gubernatorius Taylor ne turi didelio pasitikėjimo ant augšciausio sūdo nusprendimo, matyt jau isz to, kad jis antra kartą atsiliepę į prezidentą McKineley su praszytu pagelbos pries demokratus. Be abejonės prezidentas norėtų sawo szalininkų duoti pagelbę, bet tas yra daiktu gana pawojingu, kadangi besikiszdamas į partijų waidus, stabdydamas kokiū nors budu žmonių norus, prezidentas pakeltu tik žmonių neužsitikėjimą, o tuom szurintu demokratizką partiją ne tik sžtete Kentucke, bet ir kituose. Taigi nie zidentas, turbūt, ne pagelbės sawo partijos gubernatorių ypacz dabar, kada artinasi rinkimų laikas.

Ant salų Filipinų maisztai traukiasi sawj keliu. Rodos, amerikizki wirszininkai pagarsino kelis naujus portus ant salos Luzon atidaryti užrubežiu laivams, bet tuose portuose prekyba liuosai gali but wedama, wien teip ilgai, kol portu stowi karizkai laivai, o miestuose amerikonizska kariauna. Mieste Manila lėj pilna pasikėlių. Neseniai suwaziawo czia ant susirinkimo delegatų pasikėlių, bet apie tai amerikoni, nežinia kokiū budu, džiūnojo ir nedaleido susirinkimo, kelis delegatus suarezuawo. Wienok pats bandymas atlikti susirinkimą Manila, kur koncentruojasi wisos amerikonų pajegos, parodo, jog pasikėlių ne truksta drąsos. Prowincijoje Morong, Zambalos, Nueva Ecija, kurios newa buwo suwaldyotos, wėl atsirado pasikėlių pulkai. Paskutinių prowincijų pasikėlių iszpjowę 20 prilikni amerikonomas chiniezių. Amerikoni gauda dabar jau nuo trijų mėnesių Aguinaldą, kurisai yra wieniatiniū palaikytojų pusikėlimo, bet iki szio nežino, kur jis isztikro yra. Mieste Bayambang likosi amerikonų pakarti du jų pagauti pasikėliai kaip žmogžudiai.

Kadangi Chinuose apsiereiskę nekontingens swetimszalių, tasai nekontingens ypacz kreipiasi pries amerikonizkus misjonierius, kelios amerikonizkos misijos likosi iszgriatos, tai Amerikos randas į Chinų pakrantes siunčia kelis sawo karizkus laiwus. Roda laikraszciai pagarsino, buk tie laiwai paskirti ant stabdymo Maskolijos ir Prancuzijos, kurios pasinaudodamos isz Anglijos karės pietinėj Afrikoj, stengiasi labiaus iszplatinti Chinuose sawo jtekme, bet Amerikos randas sawo laiwams tokių mierių ne pasikiria.

Pietini Afrika.

Ant karės lauko burams pradeda nesiekti. Anglijonai užėmę Oranijos sostapilę be muszio. Buwusi mieste kariauna ir prezidentas to republikos pasitraukę į siaurius. Tas wiskas buty ne teip swarbiau atsistikimu, kadangi rės pietinėj Afrikoj, stengiasi labiaus iszplatinti Chinuose sawo jtekme, bet Amerikos randas sawo laiwams tokių mierių ne pasikiria.

sostapilės gywentojai prilikniai priėmę, bent tokias žinias atsiumtę į Londoną anglizkos kariaunos wirszininkas lordas Roberts. Kadangi wienok Oranijos republikos nieks ne wertę pradėti karę, jos randas be gywentojų pritarimo teipogi jos pradėti ne galėjo, tai isztikro sunku suprasti kaip gywentojai gali szirdingai prieszus priimti ir tai dar tokius, kurie aiszkiai iszstare, jog nori pawertgi abidwi republikas, pansaikyti jų liuosybę. Nesinori tikėti, kad burai galētu szirdingai priimti sawo tėwynės prieszus. Teipogi anglizski wirszininkai garsina, jog atskiros dalys burų kariaunos pasiduoda anglijonams. Kad ne wisi wienok gywentojai priliknus anglijonams, matyt jau isz to, kad prezidentas ir dalis Oranijos kariaunos isz Bloemfontein pasitraukę į siaurius, pries Transwaalijos rubežiu. Turbut tie priliknieje ir pima karę ne emė dalywumo, gal but, kad didesnę jų dalis yra anglijonai. Ant gal ir ne wiskam, ką pranesza anglizski jenerolai, galima tikėti. Jie pranesza, kad Oranijos gywentojai pasiduoda, bet kyla holandizkos kilmės kolonistai an glizskose waldybose.

Dabar wisos burų pajegos, kurios dar buwo iszmėtytos anglizskose waldybose, traukia į krawę Transwaalijos rubežiu link. Anglizski jenerolai stengiasi tas dalis atskirti ir ne daleisti susijungti su didesnėmis burų pajegoms. Ar tas dienas pasiseks, pamatytime wėliaus. Tuom tarpu anglionų traukimas pryzakin lyg apsiszojo. Lordas Roberts iszleido atsiliepiamį į Oranijos gywentojus, kuriems žada dangaus linkmybes po anglizska wirszininkysta; todėl jis laukia, kokių įtekme ant gywentojų padarys jo atsisaukimas, kurio paskui nieks nepildys.

Miestas Mafeking dar wis turbur apgultas ir bombarduojamas. Prie jo artinasi dalis anglizkos kariaunos. Priwatiszki telegramai paduoda, buk nuo to miesto burai likosi nuwyti. Run-das wienok patwirtinimo to dar ne gawo. Be abejonės, prisiarti-nus anglizskai kariaunai, ne ekaitlingos burų pajegos turės pasitraukti, bet apie jų pasitraukimą jau dabar dar žinių nėra.

Jenerolas Clements per saulini telegrafą praneszė, kad Edenburg pasidawę 1400 burų karewio isz Oranijos. Dabar anglizski oficeriai eina į laivybas, kad iki gegužio mėnesiui karę pasibaigs ir abidwi republikos bus suwaldyotos. Jeigu tai teisybė, buk tai dideli pulkai liuosybės apginę, jų pasiduoda anglijonams, tai isztikro ne galma praeiszuoti ilgo prieszinimosi, bet tie anglionų leidžiami paskalai gal but paleisti ne galma praeiszuoti ilgo prieszinimosi, bet tie anglionų dwasios, kadangi mat ir terp jų daug yra karės priesų. Žiurint jų nuotrotos iki jų pasitraukimui nuo Kimberley buwo: 677 užmuszi, 2129 suzeisti; drauge su pasimirusiais nuo ligų yra tik 4351; pridėjus prie to pasidawusius su jenerolu Cronje 4000—tai wisos nuotrotos pasiekia 8000 žmonių, arba per pusę tiek, kiek sžioje karėje nužudę anglionai. Nuotrotos tos isztikro nemažos, kadangi burai daug mažiau turi karewio, bet wisi dar ne teip dides, kad reikėtų jau iszsidėdėti wilcozių. Dabar didelio muszio galima laukti tik ant Transwaalijos rubežiu, kur sutraukę wisos burų pajegos.

Kad anglionai ne kartą leidžia į swietą melagingus paskalus, apie tai ne sykį galėjome persitiktinti. Pirmiaus garsino, buk Joubert pasitraukę wisi nuo karės wedimo, kadangi buk jis neturi nė jokios wilties ant pasekmingo prieszinimosi. Dabar gi garsina, kad tasai jenerolas su sawo kariauna gina Transwaalijos rubežius nuo Nataliaus ir buk stowi mieste Glencoe. Ne galėdami jau užginti, kad Joubert yra ant karės lauko, dabar leidžia paskalus wisi prieszingus: garsina, buk wien Joubert ir Krueger yra prieszingi pasidawimu, bet jų įtekne terp gywentojų puola; užtai buk kiti jenerolai, kaip antai Schalkburger, pasitraukę isz kariaunos ir sugrįžo ant sawo farmų. Jeigu anglionai leido melagingus paskalus apie Joubert, tai kasgi tikės paskalam isz Schalkburger ir kitus jenerolus?

Kaip paduoda isz Pretorijos, burai isz syk tikėjo, jog Anglija atmes Amerikos tarpininkystę ir lo ir ne wiskam, ką pranesza anglizski jenerolai, galima tikėti. Jie pranesza, kad Oranijos gywentojai pasiduoda, bet kyla holandizkos kilmės kolonistai an glizskose waldybose.

Dabar wisos burų pajegos, kurios dar buwo iszmėtytos anglizskose waldybose, traukia į krawę Transwaalijos rubežiu link. Anglizski jenerolai stengiasi tas dalis atskirti ir ne daleisti susijungti su didesnėmis burų pajegoms. Ar tas dienas pasiseks, pamatytime wėliaus. Tuom tarpu anglionų traukimas pryzakin lyg apsiszojo. Lordas Roberts iszleido atsiliepiamį į Oranijos gywentojus, kuriems žada dangaus linkmybes po anglizska wirszininkysta; todėl jis laukia, kokių įtekme ant gywentojų padarys jo atsisaukimas, kurio paskui nieks nepildys.

Miestas Mafeking dar wis turbur apgultas ir bombarduojamas. Prie jo artinasi dalis anglizkos kariaunos. Priwatiszki telegramai paduoda, buk nuo to miesto burai likosi nuwyti. Run-das wienok patwirtinimo to dar ne gawo. Be abejonės, prisiarti-nus anglizskai kariaunai, ne ekaitlingos burų pajegos turės pasitraukti, bet apie jų pasitraukimą jau dabar dar žinių nėra.

Jenerolas Clements per saulini telegrafą praneszė, kad Edenburg pasidawę 1400 burų karewio isz Oranijos. Dabar anglizski oficeriai eina į laivybas, kad iki gegužio mėnesiui karę pasibaigs ir abidwi republikos bus suwaldyotos. Jeigu tai teisybė, buk tai dideli pulkai liuosybės apginę, jų pasiduoda anglijonams, tai isztikro ne galma praeiszuoti ilgo prieszinimosi, bet tie anglionų leidžiami paskalai gal but paleisti ne galma praeiszuoti ilgo prieszinimosi, bet tie anglionų dwasios, kadangi mat ir terp jų daug yra karės priesų. Žiurint jų nuotrotos iki jų pasitraukimui nuo Kimberley buwo: 677 užmuszi, 2129 suzeisti; drauge su pasimirusiais nuo ligų yra tik 4351; pridėjus prie to pasidawusius su jenerolu Cronje 4000—tai wisos nuotrotos pasiekia 8000 žmonių, arba per pusę tiek, kiek sžioje karėje nužudę anglionai. Nuotrotos tos isztikro nemažos, kadangi burai daug mažiau turi karewio, bet wisi dar ne teip dides, kad reikėtų jau iszsidėdėti wilcozių. Dabar didelio muszio galima laukti tik ant Transwaalijos rubežiu, kur sutraukę wisos burų pajegos.

Pamokyta Maskolijos paweikslu, Wokietija stengiasi palmti nuo Chinų wis Szantung pussalį. Gawo ji czia nuo Chinų rando daleidimą dirbti geležinkelius; dabar daleidimu nepasiganėdina, bet reikalauja dar, idant, teip kaip daleido Maskolijai Mandžurijoj, daleistu ir Wokietijai laikyti kariauna newa ant apgynimo kelia dirbančių darbininkų. Žinoma, jeigu tik sykį sutrauks czia wokizskų kariauną, chinizskoji turės pasitraukti ir tokiu budu wisi tie plotai, per kuriuos bėgs geležinkelis, atsisras wokiezijų rankose, Szantung pussalis pastos wokizska waldyba wisi teip, kaip Mandžurija pastos maskolizska waldyba, nors ji skaitosi už Chinų prowinciją.

Wokietija ne nori apsisieisti Maskolijai Persijoj: kadangi Maskolija stengiasi užimti portą Bender Abbas, porto tuose krasztuose pareikalawo ir Wokietija. Jeigu tą daro be pritarimo Maskolijos, tai gal užtai ir užpyko caras ant Wokietijos waldono, kadangi caras jau dabar laiko Persiją už sawo waldyba.

Maskolija.

Kaip Chinuose teip ir Mažojaj Azijoj Maskolija stengiasi ant turtų pamatų atsistoti: tą jai palengwina Anglijos karė pietinėj Afrikoj, dėl kurios ji ne gali pasekmingai prieszintis Maskolijai. Ji nuo Turkijos pareikalawo monopoliaus ant dirbimo geležinkelijų Mažojaj Azijoj. Turkija wienok dar prieszinasi, kadangi, jeigu iszduotų tokias koncepcijas, tai wiskas tas Turkijos krasztas atsitrastų Maskolijos rankose: ji czia sugabentų sawo urėdinkus ir agentus, kurie, mitydami pinigų, isz neprilankių Turkijai galwų padarytu sawo įnagius, tar-naujančius Maskolijos siekiams. Jie prie tinkanciuo szalgy su-teiktų Maskolijai progą siųsti į Mažąją Aziją kariauną newa ant apgynimo naujai padirbto geležinkelio ir ant jo tarnaujančių maskolizskų urėdinkų. Ant privertimo Turkijos pasiduoti sawo reikalawimams, Maskolija kalbina Bulgariją su wisiu atsiskirti nuo Turkijos ir apsigarsinti ne-prigulminga karalyste. Kadangi Maskolijoj yra daug armenizskų pabėgėlių, su jų pagelba Maskolija gali wėl maisztus Armenijoj sukelti. Per sawo agentus ir wientikius stengiasi sukelti maisztus Macedonijoj ir Albanijoj; paskutinėj maisztai jau isztikro ugmė. Matydami, kiek jam blogo gali Maskolija padaryti, be abejonės sultanas turės nusilenkti pries jos norus, nors norai tie begėdiszki, netiesingai. Nors Wokietija ir bandytų už sultaną užstoti, bet ji ne duos kariaunos nepingų Turkijai ant suwaldymo maskolizskų agentų sukeltų maisztų, o už juos su Maskolija karės nepradės.

Isz Lietuwos.

Lietuwos kalendorius szimėtą pasiwelino ant wlenos dienos daugiaus.

Maskolijai Lietuvai primetę sawo netikusį kalendorių, kurisai nuo wisų ciwilizuotų krasztų skaitymo dienų ant 12 dienų stowėjo už, akslyj; nuo 17 d. wasario szimėtą maskolizskas kalendorius dar labiaus atstolino nuo europinio: nuo to laiko pa siliko maskolijai dar ant wienos dienos daugiaus. Nuo dabar skirtumas dienų mėnesių tarp maskolizsko ir europieisko kalendoriaus bus ne 12 bet 13: kada pagal Amerikoj wartyjama bus 14 diena kokio mėnesio, Maskolijoj ir Lietuwaj bus 1 d. to mėnesio.

Isz Suwalkų.

Czianyksztė miesto kreditinė draugystė atsisaukė į randą prazydama daleidimo iszplatinti operacijas kasliuk skolintomu pinigų ant nekrutanczių turtų wisoroze gubernijos pawietliuose miestuose. Jeigu randas iszduos sawo daleidimą, tai dalys kreditinės draugystės bus parengtos: Kalwarijoj, Senapielij, Wilkawisz kajwje ir Naumiesty. Rengiasi Suwalkų gubernijoj sutverti ir žemdarbystės draugystę. Wienas Warszawaus inžinierius ketina, kur nors Naumieszio pawietyje, uždėti didelę su naujausiomis maszinom linq audinyzų, prie to kalbina dwarponius prisidėti pinigais.

Unijotai Suwalkų gubernijoj.

1875 m. maskolizskas randas panaikino ir Lenkijoj (Lietuwaj seniaus jau panaikintas) paprastu sawo prisakymu unijotų tikėjimą, uždare wiskas bažnycias ir prisakę unijotams waikscioti su tikejimiskais reikalais pas popius, o ant diemaldystų į stacziatizskas cerkwes. Nežiurint wienok ant caro paliepimo, daugelis unijotų ne nori buti stacziatikais, didžiausias nuozimtis besiprieszinanczių yra Suwalkų ir Sedlecų gubernijose. Sedlecų gubernijoj, pagal atskaitą Pobiedonosecowo, yra isz wiso 153915 unijotų, tame skaitliuje 63470 ne nori buti stacziatikais, neina į cerkwes, ne krikstytja waikų, be popų laidoja numirusius, apart to teje gubernijoj yra dar 8000 abejojanczių, koki, nors nesiszalina nuo cerkwės ir stacziatizskų popų, bet neskaito sawų už stacziatikus; waikų ne krikstytų yra 22803, newincziawotų porų 8496. Suwalkų gubernijoj wiskas buwusių unijotų skaitlius siekia 14670 žmonių (daugiausiai jų yra Seinų ir Augustawo pawietziuose); tame skaitliuje besiprieszinanczių buwo 9776, taigi didesnė pusė; waikų ne krikstytų yra 2022, o gyvenanczių be szliubo porų 806. Wisų gi Lenkijoj gyvenanczių unijotų skaitlius siekia 377733, o tame skaitliuje ne norinczių buti stacziatikais yra 83000 ir 9214 abejojanczių. Waikų ne krikstytų buwo isz wiso 26177. Mažiausias nuozimtis besiprieszinanczių buwo terp unijotų Lublino gub.

Mėsa Wilniuje.

Wilniuje ant gywentojų reikalų pjauna galwius miesto pjownicziuose, už ką galwijų sawininkai turi mokėti miestui atsakantį mokesį; isz to szaltinio miestas turi 106000 rubl. ant metų. Kadangi Wilniuje yra 200000 gywentojų, tai skaitant po pusę swaro ant žmogaus, ant walgio gywentojams turėti eiti 800000 pudų mėsos kas metą. Tuom tarpu pereituose metuose mieste parduota tik 525000 pudų mėsos; taigi iszpulota tik po 1 swaro mėsos ant gywentojaus kas diena. Taigi matyt, kad beturcziai, dėl brangumo, ne gali nusipirkti mėsos ir retai ją walgo.

Suėmė pleszikus.

Neseniai Mintaujoj policija suėmė du pagarsėjusiu plesziku, kurie sawo pleszimais pagarsėjo Rygoj, Kurszėj ir parubežiuose nuo jos Kauno gub. Abudu už sawo gražius darbus buwo iszsiųsti į Siberiją, bet isz ten pabėgo. Mintaujoj jie papildė teipogi diktai isiwėrmę į gyvenimus. Suarezuawo juos ant geležinkelio stacziijos, kada bandė ant pleszimų keliauti į Kauno gub. Rado pas juos ne tik daug wogty laikty, bet ir wisokius reikalingus wagiliams įnagius, o wienas isz jų turėjo dar stiklinaitę chloroformo, kurį wartyjo ant užmigdinimo keliaujanczių geležinkeliais pasazerių, o užmigde, liuosai iszkrastawo jų kizienius.

Geras radinys.

Ukinjkas kaimo Dworiszczes, Riezicijos paw., Witebsko gub. Stepancek, taisydamas sawo namus, kasdamas ola sienų paramoms, prikavė molinį pudą su senais sidabriniais pinigais. Pinigų buwo 210: wieni buwo nuo laikų Petro Didžiojo, kiti gi wėlesni: buwo czia teipogi užrubežiniai talerai ir sidabrinis pudelis. Wiskas swėrė 6 swarus. Radinį tau ukinjko atėmė waldžios ir nusiuntė į Peterburgą.

Maskolizski ciwilizatoriai pateko po sudu.

23 d wasario Wilniaus tiesdary butė prasidėjo prowa maskolizskų Lietuwos ciwilizatorių: buwusio Wilniaus augšciausio policijos wirszininko Rajewskio, ugnagesių wirszininko Beko, policijos sekretoriaus Pawlowiczio ir trijų rasztininkų. Keltina juos užtai, kad jie terp sawęs susikalbėję, lupo nuo žmonių ant sawo naudos netiesingus mokeszcius; ypacz gi smarkiai lupo sawininkus dorozkų, kuriems kitaip neiszuodawo daleidimo ant wazinėjimo mieste, jeigu ant naudos minėtų caro isztikimų tarnų Lietuwos ciwilizatorių ne užmokėjo mažiausiai po triis rublius. Ant prowos atėjo net keli szimtai dorozkorių neteislingai nūlupų minėtų caro tarnų, jo sosto ir caroslawijos apasztalų. Sudas nusprendė Rajewskį ir Beką ant 12 metų į Siberiją, mešoniuosius gi iszteisino.

Isz Alytaus.

Padirbus geležinkelį, szitas miestelis pradėjo augti kaip ant mieliu, atsirado jau kelios gana gražios triobos ir pardawinyzios. Maskolizskas blaiwystės komitejas ir bandė isz to pasinaudoti ir atidarė arbatnyzcią, bet su ja nepasisekė: arbatnyzcia wos laikosi, kaimiečiai bėweik wisi nesilanko, mat supranta maskolij kilpas. Isz to jau galima matyti, jog supratimas aplinkinių lietuvių paskutiniuose laikuose ir czia pasikėlė. Arbatnyzcia užlaiko ir du platinanczių stacziatizskų kų rauga laikraszciau: „Russkij Polomnik“ ir „Swiet“, bet ant laimės, tie popų draiskalai terp lietuvių ne turi skaitytojų.

Dabotojai pieno prekęj.

Wilniaus miesto roda nusprendę, teip kaip tai yra jau Warszawa, parengti Wilniuje dabotojų pieno prekęj, kurie tankiai, ant padidinimo pelno, į pieną pripila pusę wandens. Parengus dabotojus, tokių prigawysčių prekęjai ne galės daryti; dabotojais bus miesto daktarai. Už pardawinėjimą pieno su primaiszymais prekęjai bus atiduoti ant sudo nubaudimo. Tas padawadyjimas iszeis ant gero pieno pirkėjų.

Dideli parwinyzcia.

Prekęjas Zuk uždėda Wilniuje didelės, parengtas pagal naujusius budą, su naujausiomis įtaisoms parwinyzias ant priemieszcio Lukiszkių. Miestas iszdwę jau daleidimą, prie kario pridėjo wien pasargą, kad ne walia wartot parwų su nuodingoms mededoms, kaip antai suarseniku, kaktandgi tokios, paskui įleistos į Nerį, užnuodintų upės wandeni.

Produktų prekęs.

Pereitą sanwaitę už jawus ir walgio produktus mokėjo Wilniuje: už pudą rugių 72—75 k.; awizų 60—65 kap.; miežių 80—82 kap.; grikių 80—83 kap.; pu pų 1 rubl.—1.10 kap. Podas swiosto 10 rubl.—12 rubl.; pudas kiaulienos 4 rubl. 40 kap.—5 r. 10 kap.; szieno 35—39 kap.; sziaudų 20—24 kap.

Anglijonams ar burams pritarti?

Neseniai „Tėwynėj“ patilpo straispasis perkratėnjantis klausymą, kam dabartinę karę pietinėj Afrikoj lietuwai turi rodyti sawo pritarimą: anglijonams ar burams? Raszcjas sako, kad lietuwai priwalo rodyti sawo pritarimą burams, kadangi jie kariauja už liuosybę sawo krasztogina ji nuo swetimo jungo, bet

isz kitos pusės ne priwalo užmirsztį, jog Anglija yra nesziotoja ciwilizacijos ir liuosybės po wispasaulę, ji yra galingiausia Maskolijos prieszu, kuri yra teipogi bjiauriusiu mūsų prispaudėju. Ergo, reiktu manyti, jog Lietuwa gali tikėtis prie nepasekmingos karės Maskolijos su Anglija, isz malonės paskutinės, su laukti liuosybę.

Kas link burų, kad dabartinę karę kiekwienas doras žmogus priwalo su jais simpatizuoti, tų mums rodosi, kiekwienas supras. Anglija sawo erzinimais priwėrtė burus pradėti karę, kadangi jeigu butu jie ne pradėję, Anglija sutraukusi kariauną, butu pati ją pradėjusi. Anglijos ministariai, bent tuli isz jų, per sawo agentus, papirkimais jau pirma priesų lietuvių randą bandė maisztus pakelti, bet ant jos nelaimės, tas ne pasisekė. Kadangi wienok Transwaalijoje yra daug aukso kastynių ir tuli anglizski ministariai buwo sanariis kompanijų užsimananczių aukso kasimu, tai jie užsimanę wispą tą krasztą palmti, atsirado jau kelios gana gražios triobos ir pardawinyzios. Maskolizskas blaiwystės komitejas ir bandė isz to pasinaudoti ir atidarė arbatnyzcią, bet su ja nepasisekė: arbatnyzcia wos laikosi, kaimiečiai bėweik wisi nesilanko, mat supranta maskolij kilpas. Isz to jau galima matyti, jog supratimas aplinkinių lietuvių paskutiniuose laikuose ir czia pasikėlė. Arbatnyzcia užlaiko ir du platinanczių stacziatizskų kų rauga laikraszciau: „Russkij Polomnik“ ir „Swiet“, bet ant laimės, tie popų draiskalai terp lietuvių ne turi skaitytojų.

Kaslink gi nuopelnų priesz ciwilizaciją ir tame Anglijos nuopelnai ne teip dideli. Anglija atidarė ciwilizacijai tulus žemės krasztus, bet už tai atidarytų ciwilizacijai krasztų gywentojų ne tik ne bandė ciwilizuoti, bet stabdė jų pasikėlimą jeigu ir ne labiaus už Maskoliją, tai wienok ne mažiau. Anglija ne ciwilizawo sawo užimtų krasztų gywentojų, bet stengėsi juos iszaukinti, naudojimais isz ciwilizacijos waidų wien sau pasilaikę ir isztikro į trumpą laiką iszpjowę, iszaukino ne mažai tautiszkų gawilų. Pradžioj szio amžiaus ant Tasmanijos gyweno dar kelios deszimtyse tukstanczių cziauwų, o 1857m. isznyko paskutinis; ciwilizuoti anglionai ant jų rengdawo tokias jau medžiokles, kaip ant laukinių žwėrių ir į trumpą laiką wiskas iszmedžiojo; ant Naujos Zelandijos buwo 250000 maorių; sziedien jų liko jau wos 30000; kitus iszmedžiojo platin-dami ciwilizaciją anglionai. Indijos rods anglionai ne rengia medžioklių ant indiecių, kadangi tas butų pawojingas: czia ant 300 milijonų indiecių yra wos keli szimtai tukstanczių anglionų, bet už tai jie užmuszė wietinę iszdirbystę, o per tai pasibaigė cziauwų skailius, tunkant anglionams, bada kenčia: juk dabar Indijoje yra 45 milijonai baduolių. Tą patį ekonominizką ir kulturizską nuopulimą matome juk ir Airijoj, kuri, patekusi po Anglijos jungo, kulturizškai nestowėjo žemiau už Angliją. Anglijonai uždraudė Airijoj rengti dirbtuos iszėmus linq audinyzių, žemę nuo gywentojų paweržė anglizski lordai; per tai Airijoj gywentojams atėjo nuolatai baduoti: sztai pradžioj szio amžiaus Airijoj buwo dar 8 mil. gywentojų, sziedien gi yra tik 4 mil.; pusė gywentojų turėjo kraustytiesi swetur, idant nuo nuolatinio bado apsisaugoti. Tą patį matome wiose anglizskose waldybose, kurios anglionams yra kaip melžiama karwė ant krowimo turtų. Rods isz anglizskų waldybų, paweikslas, Swenytos Walsztijos augszta pasikėlė, bet ir czia anglizskos kilmės natywistai wisp nauda, waisius ciwilizacijos wien sau pasilaiko. Cziauwų, koki ant ty

plotų gyveno, ne liko jai nė dešimtos dalies, o ir šitą ne wienos indijonų giminės ne pakėlė ant tokio jau laipnio, ant kokio stovi baltvėdžiai. Buvusiose ispaniskose, prancuiziskose arba holandiskose waldybose cziabuwiai ne nyksta teip smarkiai kaip angliskose, jeigu pasukinėse nyksta, tai ne iš gero.

Politiškuose dalykuose Anglija teiposi kitoms tautos ne daug pagalbė, bet už tai ji pjudė wienas tautas prieš kitas, idant iš kraujo praliejimų nauda sau traukti, arba stengėsi kitas wiespatystes į kares už savo reikalus įtraukti, mat gaila ji anglijonų kraujo, tegul už jos reikalus kiti ji lieja ir tai ne kartą sawo padėtojus laikė karės apšaido.

Ne pagalbės Anglija teiposi lietuviams arba lenkams išsiluosuoti iš po maskolijungo, kadangi tame ne turi ne mažiausio reikalo, jai ne rūpi ar bus Lenkija arba Lietuva. Europoje Maskolija Anglija keliu neustatė, kadangi ant sausumos pakutinė ne turi swarbų politizkų reikalų. Maskolija su Anglija pykstasi ne už Europos reikalus, bet už Aziją, kur su kiekvienu žingsniu Maskolija siaurina plotus Anglijos įtekėmės. Mums arba lenkams padėti ant atgawimo liuosybės Anglija ne turi galės; nors ir sumastų maskolius Azijoje, tai Maskolija gali nudyti wien dalį azijatiszkų sawo waldyų, bet ne Lenkiją arba Lietuvą. Su wiltimis paremtoms ant Anglijos mes apsiriktume, kaip apsiriko ne wiena tauta. Anglijai šizdien nieks ne nori užstikėti, kadangi politizkuose dalykuose ji nesilaiko ne jokiu dorizkų principų. Sztai Chicagoj Anglijos draugai pradėjo glostyti lenkus, tikėdamiesi reikale ir juos sunaudoti prieš Maskoliją; mesgi ant glostymo Anglijos galime atsakyti: Timeo Danaos et dona ferentes. Nors būrai gal bus sumuszi, kadangi tankiaus ne tie, kurių pusę yra teisybė, pergali neteisings, bet pergalė priguli drusnims, tai wisgi simpatijos wisą dorai mananczių turi but būry pusę.

Su wiltimis paremtoms ant Anglijos pagalbos mes be abejonės apsiriktume: Anglija dar niekam ne padėjo iš nelsiwės išsiluosuoti ir mums ne padės, kadangi tame ne turi sawo asabizkos naudos. Jai rūpi apsilpinimas Maskolijos Azijoje, o per mus išsiluosawimą pajiegos Maskolijos Azijoje ne sumažės. Ne Anglija arba Amerika padės mums išsiluosuoti, tą gal palengwinti wien wienybė terp wis Maskolijos prispautų gawaly, jeigu mokėsimė tokios wienybės rysį užmegsti. Per platinią rubėžį, per užėmimą naujų krasztų su nema-kolizkos kilmės gywentojais pajiegos Maskolijos ne auga, kadangi daug tų pajiegy reikia apwersti ant dabojimo ir persėkioj mo naujai laimėtų ukės. Šizdien jau Maskolijoj daugiausia yra waldžių persekiojamų negu persekiojančių, o juo toliaus, juo jų bus daugiausia ir ant galo turi dėti iki tam, kad waldžios neįstengt wisų persekioti. Tegul tik terp persekiojamų užimezga solidarizskumo rysis, o tasyk ne spaudžiamis nuslenks, bet persekioti paims wisų, carų despotizmas ir jų tarnų sawalė turės griuti.

Su wiltimis paremtoms ant Anglijos pagalbos mes be abejonės apsiriktume: Anglija dar niekam ne padėjo iš nelsiwės išsiluosuoti ir mums ne padės, kadangi tame ne turi sawo asabizkos naudos. Jai rūpi apsilpinimas Maskolijos Azijoje, o per mus išsiluosawimą pajiegos Maskolijos Azijoje ne sumažės. Ne Anglija arba Amerika padės mums išsiluosuoti, tą gal palengwinti wien wienybė terp wis Maskolijos prispautų gawaly, jeigu mokėsimė tokios wienybės rysį užmegsti. Per platinią rubėžį, per užėmimą naujų krasztų su nema-kolizkos kilmės gywentojais pajiegos Maskolijos ne auga, kadangi daug tų pajiegy reikia apwersti ant dabojimo ir persėkioj mo naujai laimėtų ukės. Šizdien jau Maskolijoj daugiausia yra waldžių persekiojamų negu persekiojančių, o juo toliaus, juo jų bus daugiausia ir ant galo turi dėti iki tam, kad waldžios neįstengt wisų persekioti. Tegul tik terp persekiojamų užimezga solidarizskumo rysis, o tasyk ne spaudžiamis nuslenks, bet persekioti paims wisų, carų despotizmas ir jų tarnų sawalė turės griuti.

Su wiltimis paremtoms ant Anglijos pagalbos mes be abejonės apsiriktume: Anglija dar niekam ne padėjo iš nelsiwės išsiluosuoti ir mums ne padės, kadangi tame ne turi sawo asabizkos naudos. Jai rūpi apsilpinimas Maskolijos Azijoje, o per mus išsiluosawimą pajiegos Maskolijos Azijoje ne sumažės. Ne Anglija arba Amerika padės mums išsiluosuoti, tą gal palengwinti wien wienybė terp wis Maskolijos prispautų gawaly, jeigu mokėsimė tokios wienybės rysį užmegsti. Per platinią rubėžį, per užėmimą naujų krasztų su nema-kolizkos kilmės gywentojais pajiegos Maskolijos ne auga, kadangi daug tų pajiegy reikia apwersti ant dabojimo ir persėkioj mo naujai laimėtų ukės. Šizdien jau Maskolijoj daugiausia yra waldžių persekiojamų negu persekiojančių, o juo toliaus, juo jų bus daugiausia ir ant galo turi dėti iki tam, kad waldžios neįstengt wisų persekioti. Tegul tik terp persekiojamų užimezga solidarizskumo rysis, o tasyk ne spaudžiamis nuslenks, bet persekioti paims wisų, carų despotizmas ir jų tarnų sawalė turės griuti.

Su wiltimis paremtoms ant Anglijos pagalbos mes be abejonės apsiriktume: Anglija dar niekam ne padėjo iš nelsiwės išsiluosuoti ir mums ne padės, kadangi tame ne turi sawo asabizkos naudos. Jai rūpi apsilpinimas Maskolijos Azijoje, o per mus išsiluosawimą pajiegos Maskolijos Azijoje ne sumažės. Ne Anglija arba Amerika padės mums išsiluosuoti, tą gal palengwinti wien wienybė terp wis Maskolijos prispautų gawaly, jeigu mokėsimė tokios wienybės rysį užmegsti. Per platinią rubėžį, per užėmimą naujų krasztų su nema-kolizkos kilmės gywentojais pajiegos Maskolijos ne auga, kadangi daug tų pajiegy reikia apwersti ant dabojimo ir persėkioj mo naujai laimėtų ukės. Šizdien jau Maskolijoj daugiausia yra waldžių persekiojamų negu persekiojančių, o juo toliaus, juo jų bus daugiausia ir ant galo turi dėti iki tam, kad waldžios neįstengt wisų persekioti. Tegul tik terp persekiojamų užimezga solidarizskumo rysis, o tasyk ne spaudžiamis nuslenks, bet persekioti paims wisų, carų despotizmas ir jų tarnų sawalė turės griuti.

Su wiltimis paremtoms ant Anglijos pagalbos mes be abejonės apsiriktume: Anglija dar niekam ne padėjo iš nelsiwės išsiluosuoti ir mums ne padės, kadangi tame ne turi sawo asabizkos naudos. Jai rūpi apsilpinimas Maskolijos Azijoje, o per mus išsiluosawimą pajiegos Maskolijos Azijoje ne sumažės. Ne Anglija arba Amerika padės mums išsiluosuoti, tą gal palengwinti wien wienybė terp wis Maskolijos prispautų gawaly, jeigu mokėsimė tokios wienybės rysį užmegsti. Per platinią rubėžį, per užėmimą naujų krasztų su nema-kolizkos kilmės gywentojais pajiegos Maskolijos ne auga, kadangi daug tų pajiegy reikia apwersti ant dabojimo ir persėkioj mo naujai laimėtų ukės. Šizdien jau Maskolijoj daugiausia yra waldžių persekiojamų negu persekiojančių, o juo toliaus, juo jų bus daugiausia ir ant galo turi dėti iki tam, kad waldžios neįstengt wisų persekioti. Tegul tik terp persekiojamų užimezga solidarizskumo rysis, o tasyk ne spaudžiamis nuslenks, bet persekioti paims wisų, carų despotizmas ir jų tarnų sawalė turės griuti.

Isz Amerikos.

\$1000 ant socijalistu naudos.
New York'e žydiszkas darbiniskzas Thalia teatras parengė 10 d. kowo perstatymą ant naudos socijalistiskos propagandos. At lozė dramp "Isz panizska inkwizi cija 400 metų atgal", kurioje parodyta, kaip katalikizskoji dwasizskija su pagalba baisyj nezmopriskų kankinimų baudė sau neprilankius žmonis arba nenorinczius spangi dwasizskijos klauetyti. Isz teatro susirinko \$500 pelno, o czianyksztė maskolizska socijalistiska kuopa, susidedanti isz maskolizskų žydų ir maskolijų nuo sawės pridėjo \$500. Pinigus tuos isziuntė šweicarijos komitetui ant isziuntimo: \$500 į Maskoliją ant socijalistiskos propagandos ir tiek jau ant tokios jau propagandos wakarinijoje Europoje. J. Naujokas.

Szalcziai.

Nors antai Europoj prasideda pawasaris, Amerikoj užstojo dideli szalcziai su sniego darganoms, kurie pasiekė ir pietinius sztetus, kaip antai: Texas, Oklahoma, Louisiana ir Indijonų Teritoriją. Szalcziai ten užkėnė lepesniems waisiniems medžiams, kurie tuose krasztuose pradėjo jau sprogti. Isz New Yorko iszkeliawę ant farmų du fabrikantų agentai, ant kelio suszalo. New York'e ir Brooklyn'e sniegas užnėsė ułyczias teip, kad sztrikarių begiojimas pasiliowė. Tuom tarpu ir Amerikoj pasirodė pirmutiniai pawasario paukszcziai: pereitį sanwaitę per Chicago perlėkė pulkas laukinių žpų.

Hjauriau negu Maskolijoj.

New York'e, biuruose "Barge Office" darbuojasi tirinėtojų komisija. Mat pasirodė, kad daugelis urėdnikų priimančių ateiswius szlyszcziai sawo užduotę pildo: gražesnes merginas ir moteris atkakusias wienas ir be pinigų tuli ateiswų užweizdos urėdnikai leisdawo ant kranto tik tasyk, jeigu jos pasidawė norams urėdnikų. Be abejonės daugelis tų gėdą Amerikai daranczių urėdnikų už tokias darbus ne teks wietų, o kaip koks gal pateks ir į kriminalizską sudą.

Iszwire.

Ashland, Wis. Meriam kastynėse atsitiko baisi nelaimė. Trys darbininkai darbowosi prie gerinės maszinos sėmimui wandens. Tuom tarpu iszszoko duos kamztis ir geras pradėjo werztiesi ant darbinikų. Ant jų riksmo atbėgo pagalba, bet buwo jau per wėlu gelbėti: nelaimingi darbininkai su wisu iszwire.

Pasimire storule.

Kakomo, Ind. Netoli nuo czia, miesčelyj Russianville, pasimirė žinoma storulė, 32 metų moteris Juozo Greycrofto. Ji swėrė 550 swarų ir jeigu ne buwo sunkiausia moterizskė wisoj Amerikoj, tai indianoj, turbūt, storesnės ir ausztesnės už ją moterizskės ne buwo. Grabų reikėjo specializskai padirbti, kadangi gatawų niekur ne rado teip dideli, kad butų galėjęs patilpti numirusios kunas. Numirė ji staiga.

Nelaimė ant geležinkelio.

New York'e. Ant kyanazio geležinkelio linijos, netoli Rector st., nupuolė nuo kelio pasażierinis trukas ant stacijos stogo ir isz dalies susidawė. Prie to žmogystos likosi sunkiai apkultos, o tame skaitiluje penkios apkultos pawojingai, gal mirtinai.

Galsrai.

Indianapolis, Ind. Sudėgė czia drabužių dirbtuwės Cones ir Sunny. Bledj ugnies padarytą skaito ant \$150000. Per sudegimą dirbtuwų 300 merginų siuwėjų ne teko darbo. Prie gesinimo, nugriuwusios sienos trys ugnagesiai likosi apkulti, o terp jų wienas, rodosi, apkultas mirtinai.

FLINT, MICH. Sudėgė czia dirbtuwės Armstrong Steel Works.

Bledj ugnies padarytą skaito ant \$150000. Per sudegimą dirbtuwų 100 darbinikų ne teko darbo.

SARATOGA, N. Y. Sudėgė dirbtuwės American Ax Tool Co.

netoli Ballston Spa. Bledj ugnies padarytą skaito ant \$100000.

DAVENPORT, IA. Sudėgė czia dirbtuwės Davenport Canoeing Co.

B. Bledj ugnies padarytą skaito ant \$150000.

ALFRED, N. J. Sudėgė netoli nuo czia namai farmerio Eugenio Ferrin.

Ugnyje prauwo ir dwejetas farmerio waikų.

PORT GIBSON, Mis. Sudėgė czia didelės medwlnės prėswimo įtaisos, o joje 2000 balių supresuotos medwlnės.

Bledj ugnies padarytą skaito ant \$100000.

Isz darbo lauko.

BRIDGETON, N. J. Ketina czia pastatyti naują blėtos dirbtuwę.

Lisbon, Pa. Czianyksztė pakėlė užmokėsnį ant 13c. nuo tonos. Dirba czia kiekwieng d. eng. Nuo 1 d. balandžio mokės po 76c. nuo tonos.

ELWOOD CITY, Pa. Czianyksztė blėtos dirbtuwės dirba

gerai; pradėjo jau dirbti ir naujai pastatytoji dalyj.

SALTSBURG, Pa. Czianyksztė geležies dirbtuwės pradėjo dirbti ir dirba gerai.

STOCKETT, MONT. Czianyksztė kaslynėse darbai eina labai gerai.

EMPIRE, Pa. Bessemer Coke Co. parengs czia 200 naujų kokso peczių.

CHICAGO, ILL. Kalnakasiz Illinois szeto gaus ant 9c. didesnį nuo tonos užmokėsnį.

GALLITZIN, Pa. Mitchelo kaslynėse 8000 darbinikų pakėlė užmokėsnį ant 10%.

AUDENRIED, Pa. Kalnakasizs czianyksztė kaszynių pakėlė užmokėsnį ant 2%.

Mc KEE-PORT, Pa. National Tube Co. pradėjo rengti naujas dirbtuwes Christy Parke.

WHEELING, W. Va. Wisos czianyksztė dirbtuwės dirba gerai, pilną laiką.

POTTSTOWN, Pa. Czianyksztė geležies dirbtuwės neužilgio pradės darbus.

MASSILLON, OH. Wiena dalis Republic Iron Co. sustojo; nežinia dar, kada wėl prasidės darbai.

JANESVILLE, OH. Czianyksztė geležies dirbtuwės, kurios gana ilgai isztowėjo, pradėjo jau dirbti.

CLEVELAND, OH. Crescent blėtos dirbtuwės, kurios buwo sustojusios dėl pertaisymų, pradėjo jau dirbti.

MORGANTOWN, W. Va. A mos Steek pirkio 6000 akrų žemės su anglis ir parengs naujas kastynes.

NEW KENSINGTON, Pa. Darbai czianyksztėse dirbtuwėse eina gerai ir rodosi, kad teip bus per ilgėsnį laiką.

CAPE BRETON, Pa. Ketina czia pastatyti 400 kokso peczių, bet jų įrengimas užime isztisus metus.

BESSEMER, ALA. Czianyksztė plieno dirbtuwės dabar taiso, kaip tik pabaigs, pradės jose dirbti.

MIDDLE-BORO, KY. Czianyksztė plieno dirbtuwės, kurios stowėjo nuo pradės pereinę metų, pradėjo dirbti.

WASHINGTON, Pa. Dirbtuwės American Tin Plate Co., kurios stowėjo nuo lapkriczių praėjusio meto, pradėjo wėl dirbti.

HAZLETON, Pa. Klnakasiams Lehigh Valley kastynių nuo waraias men. pakėlė ant 2% už darbą užmokėsnį.

CUMBERLAND, Md. Czianyksztėse geležies dirbtuwėse darbai eina puština, dirba wisos dalyse pilną laiką.

PARKERSBURG, W. Va. Ketina czia pastatyti dideles plieno dirbtuwes, ant ko nupirko jau pliacių užimantį 59 akrus.

YOUNG-TOWN, OH. Wienas isz augztų peczių National Steel Co. pradėjo jau dirbti, o kitas už dwejių mėnesių bus gatawas.

CEDAR RAPIDS, IA. Teplioriai ir tapiceriai pakėlė sztraiką, kadangi darbowiai ne sutinka pakelti už darbą užmokėsnį.

FAYETTE CITY, Pa. Wisokios kompanijos pirkio szitate apkritų naujus žemės plotus su anglimis ir parengs daugiau kastynių.

NEW YORK. 3200 darbinikų cigarų dirbtuwų Kerbs & Schiffero pakėlė sztraiką. Darbininkai reikalauja pakėlimo už darbą užmokėsnio.

MAX MEADOWS, Va. Virginio Coal & Iron Co. pradėjo dirbti sawo kastynėse. Tom Creeke pastatė 300 kokso peczių. 2500 darbinikų gawo prie to darbą.

TYLEDAL, Pa. Darbai czia nyksztėse geležies dirbtuwėse eina gerai; wien senoj dirbtuwėj wienas pecz us ne dirbi, bet ketina jį perdirbti.

SPRING VALLEY, ILL. Darbininkams czianyksztė kaszynių pakėlė užmokėsnį ant 13c. nuo tonos. Dirba czia kiekwieng d. eng. Nuo 1 d. balandžio mokės po 76c. nuo tonos.

YOUNGSTOWN, OH. darbininkai czianyksztė geležies dirbtuwę susitaikė su fabrikantais, kurie sutinka pakelti ant 25c. nuo tonos darbinikų užmokėsnį.

SANDY LAKE, Pa. Kalnakasizai aplinkinių kastynių pakėlė sztraiką, kadangi kastynių sawinikai ne sutinka pakelti už darbą užmokėsnį iki 45c. nuo tonos.

NEW CASTLE, Pa. Czianyksztėse Greeno geležies dirbtuwėse darbai eina gerai. Shenango dirbtuwės, teipogi ir Vulcan dirba pilną laiką ir darbininkai ant stokos darbo nesiskundžia.

LITTLE ROCK, ARK. Rengia czia wis daugiau naujų medwlnės dirbtuwų. Naujai pastatyti dirbtuwės Arkadelphiaj, Dardaneliuse, Little Rock ir Mammoth Springs jau pradėjo dirbti.

SMITHDALE, Pa. Darbai eina czia gerai ir isz kitur atkakusiam ne sunku darba gauti. Lietuwių czia yra tik du nuwėdę, lietuwiszkų szejmyną nėra; lenkų yra trys szejmynos; lietuwių lygtai terp sawų ir su kitais sutikime gywana.

Kaime Kaity, Dneprowsko pawietyj, pietinėj Maskolijoj, i namus dwarponio Michailowyczio įswėrė plėksikai, papjowė dwardawiniką, jo paczią, 6 waikų ir du tarnu. Atlikę su žmonėmis, isz namų iszswėrė wisą, ką tik rado sau tinkanczią.

ISZ Lietuwizsku dirwu.

Swarbus klausymas.

Mėgstame mes iszjuokti kitas tautas, niekiname jas, o isztikro mes už kitus wisame žemias stowime; wieton mokytiesi nuo kitų, sekti jų pėdoms, mes darome kaip žydai fanatikai, kurie iszmintingusius už sawę, wisus apszwiestusius krikezcionis "gojais" wadina; žydai wienok dar už mus stowi augszciaus, kadangi net tie fanatikai nesizalina nuo mokslo, leidžia sawo waikus mokytiesi į "gojų" moksłaines. Maskolijoj antai, nors žydams wisas apsunkytas, augsztesnės moksłainės didžiausias nuosimintis yra žydų. Antai Kauno gubernijoj, nors žydų yra tik 10%, bet gimnazijose mokėnasi 30% žyduku, o juo ką moterizkose gimnazijose, tai yra netoli pusė žydelkaičių, o už tai lietuwaiczių, nors lietuwių tweria 80% gywentojų, nėra moterizkose gimnazijose nė 3%. Nesimokykami nieko nuo iszmintingusiu kaimynų, juos wien niekindami, szalindamiesi nuo mokslo, mes stowime žemias už kitus ne tik moksłizskai, bet ir materializskai, nes materializskas tautų buwis remiasi ant mokslo: juo kokia tauta augszciaus pasi kėlė moksłizskai, juo twircizskas stowi ir materializskai. Mes stowime žemias už kitus ne tik musų tėwynėj Lietuvoj, kur mus spaudžia carų tarnai, bet ir czia Amerikoj, kur norėdami ir mokėdam; mes galstume pagerinti sawo bawį, sustiprėti materializskai.

Swetintaučiai turi daugybę wisokių moksłainių, institucijų, draugyszių, kompanijų, trustų su didesniais ir mažesniais kapitalais, turi daugybę didesnių ir mažesnių pardawinczių; o ką gi turi czia lietuwių? Apart nukurusiu grocerijų, buczernių, siłiunų, kelų drapanų sztorėlių nieko daugiausia neturi; wisokius walgonius daiktus perkame pas žydus ir pas kitus swetintaučius. Lietuwių tankia pasigėrę swetintaučių saliuuowė, pas sawiszkį ateina isziwenti arba susipeszi.

P. Makaukas isz Elizabeth pernai per "Lietuwį" kalbino lietuwiszkus biznierių susiwažuoti ant apkalbėjimo kok u būdu galima but parengti kur nors didelį lietuwiszką sztorą wisiems susidėjus, tokį, kuris galėtų apirpinti wisų Amerikos lietuwių reikalus. Ant to pakwietimo wienok lietuwių biznierių, nesu-prasdami naudos užnamymo, neatsiliepė. Asz porą lietuwiszkų biznierių raginau atsisaukti, bet wiens atsakė, kad ne moka raskti, o ant galo, girdi, "argi tokiam

Makaukui galima užstikėti? Suims pinigų, o mums szpygą parodys". Ant uždėjimo biznio, mieli broliai, ne reikia pinigų teip siųsti Makaukui, kaip jus nesate ir duodate kunigams be jokų jų iszirowimų, be kontrolės.

Kodėl musų pagalbinų draugyszių pinigai ne žusta, kodėl neprauwo pinigai Susiwiencyimo, nors kasierius nusizowė, ir pinigai buwo ne kunigų rankose? Kodėl neprauwa milijonai Amerikos trustų, kuriuose gana wiens kitą godus sanariai nori nusukti ir į sawo kiszenų daugias pinigų suwaryti? Darant teip, kaip daro amerikoniszkos kompanijos ir trustai pinigai ant biznio sudėti ne gali pradžai, kaip neprauwa pas kasierių su kaucija sudėti ir Susiwiencyimo pinigai.

Nors Philadelphiaj ir Waterburyje buwo draugyszių uždėtos pardawinczių, bet kad jų užweizdėtai ne buwo atsakanti ir pardawinczių uždėtojai ne mokoje apsaugoti sawo turty, už apsaugojimą wiens užteko katalikystės užweizdėtojų, o toje ne wisada saugoja swetimą turty, kaip aiszkiai matome ant tulų dwasizskų wadowų pasielgimų, todėl ir toms pardawinczioms nesisekė. Kompanijose szizdien tikėjimo kasierių neužtenka, bet nuo jų reikalauja kaucijos ant apsaugojimo jų rankose šaneczių kompanijų pinigų; teip yra jau ir musų Susiwiencyime. Jeigu teip bus apsaugoti pinigai lietuwiszkų kompanijų, jie ne gali pradžai, nieks ne galės nieko prissawinti, jeigu bus sumani ir sanžiniuszka užweizda ir jeigu ji bus atakanti ir po kauciją.

Pingus reikalingus ant biznio surinkti iszleidžiant bondusus po \$10, bet wiens ypata ne turėti turėti daugias, kaip už \$1000 bondus, kadangi tokia daugiausia sudėjusi pinigų ypatygautu per daug didelę waldžią draugystėj.

Tuos ir kitokius dalykus kasliedilio lietuwiszko biznio galima but apkalbėti ant tam tikslai susaukto susiwažiawimo. Prie draugystės turėtu but prileisti ne tik biznierių, bet wisu lietuwiszka wisuomenę.

Lygtai seima, kaip ir didelę pardawinczių, man rodosi, geriausiai but parengti New York'e, Brooklyn'e arba Philadelphiaj. Koki taworai turėtu but pardawinczių, apie tai galima apkalbėti ant susiwažiawimo.

Kup didelės pardawinczių, teip jau sujungtomis pajiegomis galima įrengti ir kitokių ant wisų labo įtaisų, neiszkiriant gerų moksłainių. Reikia wien norėti ir mokėti norus iszpldyti. Iki sziol mes wien swetintaučiams duodame ant sawo nugarus plantacijas rengti; bandykime nuo jų isziluosuoti, o pats isz to turėsimė didesnį naudą. Ne wienas sak, bu lietuwių ne gali teip gerai wisą surėdyti kaip swetintaučiai, ne gali teip iszdirbti kaip swetintaučiai. Jeigu teip, tai kas but, jeigu swetintaučiai ant syk isznyktų ir lietuwių pasiłiktų? Ar todėl lietuwiams reiktu dwešti, jeigu jie nemokėtu sawo reikalų aprūpinti?

Kiek mus brolių yra Amerikoj, sunku pasakyti: wieni skaito jų apie 300000, kun. Žilinskas gi tik 70000. Tegul bus paskutini skaitilias. Isz wisu lietuwių skaitilias czia Amerikoj, kur žmogai nieks ne draudžia skaitytų, wisu lietuwiszkai laikraszziai turi wos daugiausia 10000 skaitytų. Žinoma, prie tokio skaitytų skaitilias laikraszziai ne gal but geriausi, o jau apie iszleidinėjimą kasdieninio, kokių daugybę turi kitos tautos ir spauwoti ne galima. Bet jeigu skaitytų iszsiurinktų sau geresnį ir tas turėtų 100000 abonentų (žinoma užimokėjusių, o ne gaunanczių laikrasztį dykai), tasyk galima but iszleidinėti kasdienę. Skaitytų turėtu daugiausia žinių, laikraszziausose butų daugias wjetos ir wisokiems pamokinantiems straipsniams.

Mat ant wisu reikia supratinimo ir noro, o tasyk ir tas, kas rodosi ant pirmo pažwilio negalimu, be didelio sunkumo gali but

nuweiktu. Ką turi szizdien augszciausiai stowinczius tautos, nuweikė tą wisą tik todėl, kad suprato naudą reikalingų ant pasikėlimo įtaisų ir tą sykį supratę, neapleido, kol neuweikė. Taigi norėkime ir mes ir darbuotimės ant iszpildymo norų, o be abejonės turėsimė wisą, kas mums reikalinga!

J. Naujokas.

nuweiktu. Ką turi szizdien augszciausiai stowinczius tautos, nuweikė tą wisą tik todėl, kad suprato naudą reikalingų ant pasikėlimo įtaisų ir tą sykį supratę, neapleido, kol neuweikė. Taigi norėkime ir mes ir darbuotimės ant iszpildymo norų, o be abejonės turėsimė wisą, kas mums reikalinga!

J. Naujokas.

nuweiktu. Ką turi szizdien augszciausiai stowinczius tautos, nuweikė tą wisą tik todėl, kad suprato naudą reikalingų ant pasikėlimo įtaisų ir tą sykį supratę, neapleido, kol neuweikė. Taigi norėkime ir mes ir darbuotimės ant iszpildymo norų, o be abejonės turėsimė wisą, kas mums reikalinga!

J. Naujokas.

nuweiktu. Ką turi szizdien augszciausiai stowinczius tautos, nuweikė tą wisą tik todėl, kad suprato naudą reikalingų ant pasikėlimo įtaisų ir tą sykį supratę, neapleido, kol neuweikė. Taigi norėkime ir mes ir darbuotimės ant iszpildymo norų, o be abejonės turėsimė wisą, kas mums reikalinga!

J. Naujokas.

nuweiktu. Ką turi szizdien augszciausiai stowinczius tautos, nuweikė tą wisą tik todėl, kad suprato naudą reikalingų ant pasikėlimo įtaisų ir tą sykį supratę, neapleido, kol neuweikė. Taigi norėkime ir mes ir darbuotimės ant iszpildymo norų, o be abejonės turėsimė wisą, kas mums reikalinga!

J. Naujokas.

nuweiktu. Ką turi szizdien augszciausiai stowinczius tautos, nuweikė tą wisą tik todėl, kad suprato naudą reikalingų ant pasikėlimo įtaisų ir tą sykį supratę, neapleido, kol neuweikė. Taigi norėkime ir mes ir darbuotimės ant iszpildymo norų, o be abejonės turėsimė wisą, kas mums reikalinga!

J. Naujokas.

nuweiktu. Ką turi szizdien augszciausiai stowinczius tautos, nuweikė tą wisą tik todėl, kad suprato naudą reikalingų ant pasikėlimo įtaisų ir tą sykį supratę, neapleido, kol neuweikė. Taigi norėkime ir mes ir darbuotimės ant iszpildymo norų, o be abejonės turėsimė wisą, kas mums reikalinga!

J. Naujokas.

nuweiktu. Ką turi szizdien augszciausiai stowinczius tautos, nuweikė tą wisą tik todėl, kad suprato naudą reikalingų ant pasikėlimo įtaisų ir tą sykį supratę, neapleido, kol neuweikė. Taigi norėkime ir mes ir darbuotimės ant iszpildymo norų, o be abejonės turėsimė wisą, kas mums reikalinga!

J. Naujokas.

nuweiktu. Ką turi szizdien augszciausiai stowinczius tautos, nuweikė tą wisą tik todėl, kad suprato naudą reikalingų ant pasikėlimo įtaisų ir tą sykį

do pateko ir vienas lietuvis, p. W. Kreiweinas. Tai ne daug, bet tame visu paezic kaltė, ka dangi truskta mums organizacijos ant nadojimosi iz politikos. Rodosi, prideretu cia suverti politiską klubą, o per tai daugiaus turėtume naudos iz politikos, daugiaus musy brolių patektų ant urėdų. Tikimės, jog su laiku ir kliubas pas mus susitvėrs. Negalime mat ant syk wicko nuveikti, ypacz kad daugelis musy brolių dar nesupranta naudos tautiskų ir politiskų organizacijų.

Prie tokio lietuvių skaitliaus kaip pas mus, rodosi, galėtu susitverti ir "Susiwenyimo" kuopa; jai juk tos muč tautiskos organizacijos kuopos net tokiose wietose, kur mažias lietuvių gyvena, taigi ir pas mus galėtu užsilaikyti, jeigu tik czianyscziai lietuvių daugias turėtu supratimo. Dabar prie "Susiwenyimo" priglūdo Dr. Petro ir Powilo Dr., bet atskiros kuopos nėra. Prideretu susiaukiti wisuomeniską susirinkimą ir ant jo pakelti užmanymą suverti kuopą, o be sbejonės rasų pritarimą. Tik bandykime!

Sakalas.

Isz West Lynn. Mas.

Darbai eina cia gerai, dirba kiek wieną dieną. Lietuvių yra diktas burelis, bet daugelis laiko sawę už lenkus, ne nori prie lietuvių prisipaityti. Užkalbi nus man syk dėti aukas ant Parvėiaus parodos reikalų ir ant kankintinių, taip kaip daro kitų wietų lietuvių, atsakė wias, jog ne gali jie zlepti wias paszelpos reikalaujancius. Lietuvisczus laikraszczius mažai czia skaito, užtai daugelis czianysczzių lietuvių, ne turėdami ką weikti liuosose nuo darbo walandō-e, paprastai loszia "einiki" ir ne wienas lietuvis jau ne sykį wias sawo uždarbį praloszė. Tuli iz ty loszių nori dabar pasiduoti kaip liuosnoriai i amerikonską kariuonę ir kelianti ant Filipinų salų, kadaigi ant joms koks iz ten sugrįžės, kareiwis papasakojo, jog ant Filipinų galima loszi "einiki", niekas kareiwii šezdiuri, o kad ten esanti turi dikti pinigų, tai mat ir musizskiai iz einiki tikisi gerai pasipelnaiti. Iz wiso lietuvių yra czia apie 40, bet lukraszczius skaito tik trys, du turi "Saulę" ir wienas "Lietuvą".

Nelozsiką.

Isz Newarko. N. J.

Susitvėre czia lietuvisczka "Gražinos Draugystė", iz ko matyt, jog jau ir musy moterys pradeda keltis iz miego, pradeda sekti pėdoms senowės moterų. Mieriai tos draugystės yra tautiskai, kadaigi prigulinczių i "Gražinos Draugystę" sanarės prižadaw lawintiesi pacios lietuvisczkoj kalboi, mokinti jos sawo waišas, kalbėti, tarp saws lietuvisczkoj, o ne lenkiskai arba angliškai ir daboti, kad ir waiškai izsimokytų lietuvisczkai; ant izsimokinimo angliškai, waišus leisti i wieszas mokslaines. Kiti mieriai draugystės yra toki jau kaip ir wyriskų pagalbinų tik su mažesniais islygomis.

Ant d. d. gegužio Gražinos Moterų Draugystė autarė ant sawo naudos parengti balių su prakalboms, ant kurio ušprasys kalbėtojus ir iz kitų miestų. Todėl ušpraszo wias geras lietuvisczkas moteris nesizialinti, bet atsilankyti ant baliaus. Kas ateis, nesigailės.

Wardan komitėto, Sinarė.

Isz Paterson. N. J.

Musy miestas ketina priesais miesto rumą pastatyti puikų paminklą neeniam pasimirusiam vice-prezidentui Hobartui net už \$600000. Tokių puikių paminklų nestato ir didžiausiais žmonių geradėjams, Hobartį žmonijai, turbūt, nieko gero ne padarė; wisi jo nuopelnai pasibaigia ant to, kad jis likosi izrinktas vice-prezidentu.

Darbai eina czia sziauom kartu gerai, bet iz kitur atkakusiam sunku gauti darbą, kadangi ant wietos yra užtekini darbininkų.

Musy lietuvių pradėda po truputį labiau krutėti, suprasti

sawo tautiską skirtumą. Gal pas mus pradės atsilankyti daugias lietuvisczų laikraszcziai, dabar ateis jų ne daug. Czianyscziai lietuvių pradėda skirti nuo lenkų, matyt jau ir jiems nusibodo laikytiesi lenkiskos uodėgos. Ir iz to galima jau džiaugtiesi; toliaus gal pasirodys jė ir su dar swarbesniais darbais.

Patersonietis.

Atsiauikimas Pittstono, Pa. Blaiwystės Dr.

Szwento Baltramiejiaus Draugystė 11 d. kowo laikė mėnesinį susirinkimą, ant kurio wienbalsiai nutarėm atsiauikti, kas buvo patilpę nūr. 1 ir 7 Lietuvis "apie musy draugystę ir apie wietinį kleboną. Mes sziauom praneszame, jog musy draugystė apie tai (apie ką? Red.) nieko nežino ir nieko ne turi su wietiniu klebonu, wiasas yra sutaikoj. Jeigu kas prisistat korespondenciją ant wardo Szw. Baltramiejiaus, tai melstumėm patalpinti jojo tikrą prawardę (to daryti redakcijos ne turi tiesos, bet gali padėti wien tokią prawardę, kokia korespondentas pasiraszo. Red.)

Prezidentas T. Zerauckas, Sekr. J. J. Kriauczeliunas,

Kad atsiauikimas turėtu wertę, reikia faktais izrodyti neteisębes korespondento ir faktais porodyti kaip yra iz tikro. Toki gi atsiauikimai per wienbalsius nutarimus bė jokių faktų ne gali netinkinti pertikrinti, ypacz jeigu ateina abejoti apie wienbalsių nutarimų su atsiauikimais nešinia ko. Talpiname czia Dr. Szw. Baltramiejiaus atsiauikimą, po kuriom pasiraszė prezidentas ir sekretorius, bet drauge su tuom primename, jog wienbalsius nutarimus wienbalsiai nutarusios draugystės ir protestų pries atsiauikimą wisko, kas buvo "Lietuvis" korespondencijose nūr. 1 ir 7; po tuom protestų pasiraszė ne du, bet dikti sanarį; protestuojanti sako, kad atsiauikimas paeina ne iz geros waišos draugystės sanarių, bet buvo priwerstinas, be pritarimo weik pusės draugystės sanarių, kurie pripadista už teisingus Jaromus "Lietuvis" korespondento užmetinėjimus. Iz to matyt, kad atsiauikimas ne wienbalsiai nutartas, o jeigu taip, tai be izsrodymo faktais neteisėgumo užmetinėjimų ne gali turėti wertės. Jeigu užstojanti už draugystės ir klebono garbę wiename nesilaiko teisybės, tai kasgi gal užstikėti, kad jie ir kituose dalykuose ne aplenkis teisybės?

Todėl iztikro norėtume žinoti, kas atsiauikia be jokių faktų "Lietuvis" korespondento porodytus faktus? Kad tą daro ne draugystė per wienbalsį nutarimą, matome jaus iz atėjusio nuo daugelio draugystės sanarių protesto pries atsiauikimą; atsiauikimo gi reikalauja wien prezidentas ir sekretorius.

Redakcija.

Isz wisur.

Podolius gub. Mogilewo paw. rado labai turtingus szwino sluogsnius. Bus czia parengtos kastynės.

Ant Kaukazo, Maskolijoj, wėl buvo bailsas žemės drebėjimai, kurie izsnaikino dewynis kaimus. Prie to pražuwō 970 žmonių.

Trockenberge, Szlezijoj, kalnakasys parėjęs ant pietų, kadangi jie jam ne patiko, metė pacios torielką dinamito patroją. Patronas explodawo ir sužeidė kalnakasio moterį ir koletą jo waiukuczių.

Prowincjoj Cuerrero, Mexiko, rado turtingus wiskioj mineralų plotus, ant kurių bė abejonės bus parengtos kastynės. Kaip pranesza specialistai, yra czia tiek mineralų, kad jų ant ilgo laiko užteks ant kraszo reikalų.

Sziaurinėj Italijoj izsdegė kaimas Rizzardi. Sudėgė czia 60 ukų. Po degėsiu rado 7 sudegusius žmonių kuopus, o kelos deszimtyje yra apdegusių. Apart triobių ir naminių padary, sudėgė teipogi keli szintai naminių galwių.

Prancuzijos randa garsina per laikraszczius, jog paroda bus atidaryta ant paskirto laiko, taigi 15 d. balandžio. Amerikonizczka dalis jau dabar wisi gatawa, bet užtai turky trioba dar wos pradėta. Nežiūis, ar wiskas galės but parengti iki paskirtam laikui.

Muskolizcka policija wietose Lodz, Leukijoj, užtikio didelę gerai įrengtą su atsiauikimais maszinomų netikrų pinigų dirbtu wę. Warszawoj gi buvo kantonai ant isleidimo padirbtų pinigų. Drho sidabrinis muskolizckus pinigų.

Per sausio ir wario mėnesius szijų metų per Bremo ir Hamburgo portus keliawo i žemarių iz wiso 22857 iszeiwiai; pereitą metų per tuos pacius mėnesius iszekeliawo jų tik 13800. Terp szijų metų iszeiwų daugiausia buvo paeilawo czių iz Austrijos ir Maskolijos.

Siberijoj, Nereczinoko apskritij, gywentojus pasiekė bėdas, dėl stokos maisto mirszta ozielos seimeynos. Kaime Nerecza iz 115 gywentojų liko jau tik 60, kiti pasimirė nuo bado. Ką gi weikia caras su sawo nutukusiais tarnais, jeiga žmonės jo wieszpataystėj mirszta nuo bado?

Miestelij Kriwoje Ozero, pietinėj Maskolijoj, pasimirė dukė sziauiczius žydo. Tai paczių dieną apredė mirusią ir wėdė ant žydkapinių. Waziuojant su kunu pio sinagoga, kada, iszejęs rabinas, pradėjo kalbėti maldą, wisi užtėmyjo, jog numirėlę sukuršė. Kunas ineszė i sinagoga, kur numirėlė wisiu atsigawo ir parėjo pati namon kaip su wisu sveika.

Mieste Berne, Morawijoj, sztraikuojanti darbininkai pradėjo daužyti langus pardawineyzių ir dirbtuwių. Kada atsintė rotg kareiwų, sztraikeriai puolė ant kareiwų ir kariuonos wedėj suwusė. Ant galo wienok kareiwiai įweikė darbininkus, kelis iz jų suawesztawo ir nuwėdė i kalnų. Moterys bandė suawesztawos nuo kareiwų iszwėrti, bet ne pasisekė.

Pagal atskaitą apszwietimo ministerijos, ant 130 milijonų Maskolijos gywentojų yra tik 44545 pradinių mokyklų (Prancuzijoj, ant 38 milijonų gywentojų, yra 82000), taigi wienas mokslainis izpuoli ant 1615 gywentojų. Mokslaines tas laukė 2673000 waių, taigi tik 2, 2% (Prancuzijoj 14%) arba penka dalis waių, kitąp sakant, 11500000 waių nelanko nė jokių mokslainių. Latwijoj, mokslainėse mokini 5, 5% gywentojų. Lenkijoj 2, 3%, Lietuwij 1, 4%, ant Kaukazo 1, 3%. Siberijoj 0, 8%. Widurinės Azijos waldybose 0, 3%. Wisame besimokinančių skaitlije buvo 2022000 waių arba 76% ir tik 650000 mergaičių arba wos 24%. Daugiasiai mergaizių lanko Latwijos mokslaines, nes 46%. Lietuwij wos 5% waių, pradėjusių linkyti mokslaines, pabaigia wias kursą. kiti, kiek pasimokinę, daugias ne lanko mokyklų.

Mieste Guatemala la Nueva, republikoj Meksikolėj, Pietinėj Amerikoj, ant mokslainių akto susirinko daug waių, ant to atkako ir patsai republikos prezidentas Castro. Likosi pakungta platforma, ant kurios supilio waiškai. Tuom tarpu nuo stogo nupuolė cinkinės blėtos szmotas ir užgawo wieną mergaitę ant platformos. Persigandę waiškai ir susirinkę ant akto jų tēwai, giminės ir draugai pradėjo wėrtiesi laukan. Prezidentas šantis ant akto tikėjo, jog priesz jį kyla rewolucija; iszdawė sawo gwardijai prisakymą szaudyti i pulkus beginklių waių. Toje teip pulkiai sawo wieszinjo paliepią iszpildė, kad i trumpa laika 300 waių gulėjo ant pliačiaus ir ant ułycyzių gwardijos paszautų ir užmuzgtų. Kada prezidentas pamatė waišus sawo neisamintingo paliepiamo, uždawo: dē laikraszcziams raszinti apie tą asitikimą, arba apie tai siųsti kur nors telegramus.

Samaros gubernijoj, Maskolijoj, Bugulmos stacziatizckasame kłiosztorijau buvo jaunas 19 m. zokoniakas Melkunow, kurį per dėtis žiemos lauke iszwijo iz kłiosztoriaus. Neturėdamas niekur priglaudos, iszwytasius užsiimanė už sawo wargą atmonyti wiam kłiosztoriui; ant to nusipirko ir rewolwerį. Atėjo jis wieną dieną, padegė ant syk keliose wietose kłiosztoriaus triobas ir įėjė i pilną ant diemaldystos susirinkusių žmonių cerkwę su riko, jog dega kłiosztorius. Žmonės pradėjo wėrtiesi laukan, o Melkunow prisartino prie altoriaus, kur per kitas duris, iszgirdę žmonių sumiszimą, iszėjo kłiozoriaus per dėtis; Melkunow szowė i jį iz rewolwerio, bet ne pataikė. Užpultas pabėgo už altoriaus, paskui jį wijo užpuolikas, bet jam užstojo keli wienas iz zokonių. Melkunow szowė i jį, bet teipogi ne pataikė; trečiu szawiu norėjo cerkwėj pats nusizauti, bet jam pamuszė ranką ir kulka pataikė i altorį. Subėgę žmonės neławė gaisui iszsiplatinti, ir dėjo iszwytą iz kłiosztoriaus zokonių suawesztuoti.

Nauji rasztai.

Balsas Amerikeczių Lietuwij In Tewa Szwentatij Leoną XIII ir gywentimai dieuio tarnu Lietuwij: kun. Andriaus Rudaminos, Jezawito ir kuningaszczio Martino Giedraiczių, Zemalczių Vyskupio, lotyniszkai ir lietuwiszkai. 20 pusl. quarto formato.

Yra tai pasiskundimas lietuvių Szwentam Tėwui ant sunkaus sawo padėjimo ir prispaudimų, ko kienca nurodo maskolij waldzių, parasyti dwiejose kalbose: lietuvisczkoj ir lotyniszkkoj. Trumpai aprasyta istorija isziplatinai krikscziuonybės tarp lietuvių ir istorija lietuvių tautos, teipogi prispaudimų, kokių lietuvių kienca nuo maskolij waldzių. Ant parodymo, kad jie užspeliuot ant užtarmio Szwento Tėwo, pridėtas apraszinas dwiejų lietuvisczų polimintų: kun. Jezawito Rudaminos ir kuningaszczio Martino Giedraiczių ir trumpas žinios apie lietuvių kunijus jezawitų zokono.

Prekės szitos knygutė yra 25 kap. Wietis iszeidimo ne pamintė, kadaigi waldzius galėtu perėkoti užtai, jog lietuvių drysta skųtiesi ir galėtu knygutę konfiskuoti.

Statistika Lietuwiszkų knigu spausu užsieniuose didziolis Lietuwis nuo 1864 iki 1900 metų. Kasztala fondo Liet. parodos Parizijuje 1900 m.

Pradėję szitos knygutė, užima perspaudimas tokio jau darbo p. Zinawykuczių apie lietuvisczkas knigas ir jų skaitlių, iszeistas Prusuose. Prie to pridėtas priedas apie kuzgas ne pamintėtas Zinawykuczių darbe iszeistas Prusuose ir apie skaitlių iszeistų egzempliorių. Užbaigtoj patalpintos knigos ir laikraszcziai iszeisti A uerikoj iki szijų metų.

NAUJI ISZRADIMAI.

Profesorius Eliha Gray iz Highland Park iszrado naują prietaisą ant susikalbėjimo ant jurių plaukiantiems laiwams ir panėrosiems ant dugno narams su plaukiancziau ant pawirszius laiwu. Pasinaudojant iz Grayo prietaisais, norint susikalbėti su laiwu, ne reikia jungti drėtais wietų, dratą czia užstoja patmai wanduo. Atliktos bandawonės buvo su wisu pasekmingos.

Prancuzisckas daktaras Guillon pradėjo gyditi uždėgimus sanarių ir reumatizma su elektrikos pagalbei ir tas budas iszdawė kur geriausius waišus, kadangi mat jam pasisekė iszgydyti ligonius su persenusiais ir chro-nisckais sanarių skaudėjimais ir uždėgimais. Minėtas daktaras tokius ligonius elektuizuoja po pusę walandos ant dienos ir ne wieną jau su persenusiais ir chro-niscka liga su wiu i tris dienas iszgydė.

Sunus garsaus amerikonscko iszradėjo Edsono ir inžinierius Holzer iz New Yorko darbuojai ant parengimo ant oceano dugno telefono linijos tarp Europos ir Amerikos. Kada tas bus parengtas, galima bus susikalbėti iz Amerikos su Europa. Bandawonės, kokias atliko iszradėjai, buvo su wisu pasekmingos; kaip jie sako, ant wiso tarpo tarp Europos ir Amerikos reikia bus tik wiena tarpinė staciija. Iszradėjai tos naujos ant jurių dugno bėgaczius telefono linijos, kada bus telefonas parengtas, žada imti už susikalbėjimo su Europos pakrantėms ant pusės mažesni užmokėsni negu kasz tuoja persiuntimas telegramų.

SENŲ GADYNIŲ

Isnyke gyvi sutvėrimai.

Pagal Hutchinsoną.

(Tęsa.)

Šitas mokslinczius užtikio čia du buvusiu kitą kart ežerų beseinu: apatinį, kurio sluogsniuose randa liekanas gywuolių giminingų tiems, kokių randa Paryžiaus baseine, Europoj: šitie sluogsniai senesni, pasidarę eoceno laikuose. Sluogsniai wienok pasidarę wietoj kito ežero, toliaus i šiaurės, turi wien dinoceratų liekanas.

I rytus nuo Uolinų kalnų, štetuose: Dakotoj, Nebraskoj, Wyominge ir Colorado profesorius Marsh rado liekanas kitos weislės išnykusių sutvėrimų, kuriems mokslinczius dawė wardą Brontops. Šitie sutvėrimai gyveno wėliaus negu žvėrys dinoceratų skyriaus,

Skelietas Brontops robustus.

liekanas jų randa myoceno sluogsniuose ir kaip matyt, jie buvo didžiausiais sutvėrimais gyvenusiais tuose laikuose šiaurinėj Amerikoj. Jie tveria atskirą žvėrių giminę, stovinczių artymoj giminyntoj su nosaragiais arba rinocerais ir paneseni labiaus i rinocerų negu i kokių nors kitus gywuolius. Pilną skelietą brontopso prikāsė 1874m. Šitų sutvėrimų daug gyveno šiaurinėj Amerikoj kraštuose i rytus nuo Uolinų kalnų laikuose darymos myoceno sluogsnių. Brontops buvo sunkesnis ir didesnis už dinoceratus. Kaip matyt iš profesoriaus Marsho sustatyto pilno skelieto, turėjo 20 pėdų ilgio, ne skaitant uodegos ir 8 pėdos augščio. Kojos trumpesnės negu kojos šlapių, su kuriais brontops buvo lygus didumo. Ant pirmutinių kojų turėjo keturis pirštus, kaip pas tapyrus, ant paskutinių gi tik tris. Galva buvo siaura ir ilga. Galva atmainos Brontops ingens turi suwirsum 86 colius ilgio. Galva turėjo but užbaigta krotanczių snukiu tokiu kaip pas šios dienos tapyrus. bet ne ilgesniu, kadangi, kaip matyt ant kaklo, brontops galėjo paklenkti galvą iki žemės, todėl tokios triubos, kokią turi šlapiai, nereikalavo. Ant snukio užbaigos buvo pora išaugų panašių i ragus, bet ar jos istikro buvo uždėngtos ragu, apie tai nieko ne galima pasakyti.

Brontops robustus.

Tulos indisckos baisybės.

Indijose, prie Himalajų kalnų, taip vadinamose Sivaliko (nuo indisko dievačio Sivos) kalvose visokių išnykusių sutvėrimų, tarp kurių, apart giminingų ir panašių i kitur gyvenusius, randa ir liekanas ypatingų indiskių baisybių, kokių kitur niekur neuztikio. Tuose kraštuose randa liekanas mastodontų, kelių atmainų hyppopotamų, nosaragių ir arklių; is atrajojanczių: verblidų, jautių, elnių, antilopų, o drauge su tuom ir kaulus milžiniškos baisybės mokslinczių pramintas Sivatherium (Sivos žvėris), kokių iki šiol kituose kraštuose niekur neuztikio; teipogi liekanas milžiniškų želių, visokių weislių draskanczių žvėrių, beždionių ir graužiančių.

Iš geologiskų žemės žievės sluogsnių matyt, kad pradžioj trečiaeilinės eros Indijos tvėrė sala, kuri nuo Himalajų kalnų buvo atidalyta jurių pertaka. Wietoj dabartinių klonių Indo ir Gangeso buvo įsiipjovusios i salą jurių kojos, i kurias tebujo vandens nuo kalnų ir per elles amžių nesė piešką ir dumblą ir kłojas tas medegas ant dugno jurių kojų. Paskui pasikėlė žemės žievė ir pertaka pavirto i lygumą, kuri susijungė su buvusią pirmiaus sala i tokiu būdu pasidarė ant galo Indijų sausėmis sujungtas su Azijos kontinentu. Kaip kitur, taip ir čia gyveno ypatingi gywuoliai. Paskui antru kartu pasikėlė žemės paviršius, tasai žemės žievės pasikėlimas ugriebė ir dalį Indisckos lygumos ir is jos pasidarė Sivaliko kalvos; tada ir Himalajų kalnai pasikėlė ant kelių tukstančių pėdų augščiaus.

Žinoma, toki persikeitimai ant žemės paviršiaus turėjo atsiliepti ir ant klimato šalies, kadangi, kaip žinote, ant klimato kokio nors krašto, apart geografsko padėjimo, ne mažą turi įtekme paskirstymas vandeny, kalnų ir jų augstis; dėlto klimatisckų persikeitimų, kokių turėjo pagimdyti pasikėlimas paviršiaus, išnykti turėjo ir anoje pirmiaus čia buvusi gyvybė, wietoj išnykusių gywuolių atsirado kiti, geriaus tinkanti prie persikeitusių sanlygų.

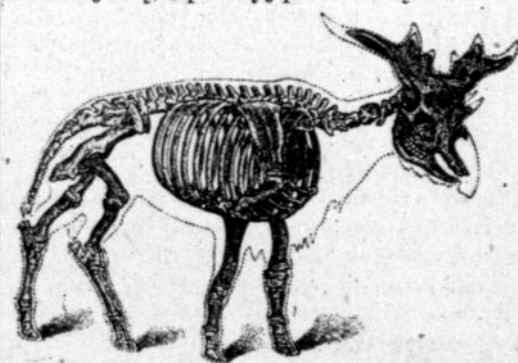
Mokslinczių žino, tą patvirtina geologiski

sluogsniai, ledų išrėžytos uolos ir akmenis ant laukų, kad pabaigoj taip vadinamos trečiaeilinės eros klimatas Europos ejo vis šaltyn ir ant galo užstojo taip vadinami lediniai laikai. Tasyk visa šiaurinė Europos dalis, o tame ir Lietuva, buvo ledu užklota, kurisai ir wasaros laike su wisi nenutirpo; ledai pradėjo tirpti, plotai jo užimti mažinosi pirmutinėj pusėj taip vadinamo akmeninio amžiaus, kuriame žmonės, nepažindami metalų, visokius darbo įnagius dirbo iš akmenis. Tokius įnagius, tankiausiais mažus akmeninius ir titnaginius kirvukus, žmonių vadinamus perkuno kulkomis, randa ant laukų ir Lietuwjoj. Indijose wienok nėra ženklis buwimo ledinių laikų, taigi čia ne buvo tokių šalčių kaip Europoj, jog laikuose trečiaeilinės eros buvo toks jau karštas klimatas kaip ir dabar; čia šaltis ne stabdė gyvybės, augmėnys ant maisto žvėrys augo visada taip pat kaip ir dabar.

Sivaliko kalvos, kuriose randa liekanas visokių žingėdžių sutvėrimų, kokių kitur neuztikina, traukiasi išilgai pietwakinio šono Himalajų kalnų; didesni jų dalis yra tarp upių Indo ir Brahmaputros. Kalvos tos traukiasi ant tukstančio suwirsum angliškų mylių. Wardą jos gawo nuo indisko dievačio Sivos.

Tose kalvose angliški tirinėtojai užtikio daug liekanų visokių žingėdžių žvėrių, bet žingėdžiūsi is jų yra: Sivatherium (Sivos žvėris) ir milžiniška želvė Colossochelys (želvė milžinas).

Sivatherium buvo tai laibas didelis žvėris ypatingai pavidalo, ne panašus i nėjokį is šiadien kur nors ant žemės gywuojanczių žvėrių. Kaslink didumo, pereiną jis didžiausius ne tik šiadien gywuojanczius nosaragius arba rinocerus, bet buvo jis didesnis už wius šiadien ant žemės gywuojanczius atrajojanczius žvėris. Jis turėjo dvi porų ragų: porą trumpesnių prysakų ir porą didelių, labiaus ar mažiaus išeisakojusių, užpakalį pirmutinį.

Skelietas Sivatherium giganteum.

Sivatherium todėl buvo tai didžiausias is pažįstamų kada nors ant žemės gyvenusių atrajojanczių raguočių gywuolių. Šitie sutvėrimai turi keletą atmainų, tarp jų wiena atmaina ne turėjo ragų. Tą atmainą mokslinczių praminė wardu Helladotherium; bet šitos atmainos liekanas, nors randa dabar ir Indijose, pirmiausiai užtikio netoli Athenų, Grekijoj, nuo ko paeina ir jo vardas Hellados žvėris.

Helladotherium Sivatherium giganteum.

Pas sivatherija jungiasi ypatingės šiadien gywuojanczių i toli stovinczių wienas nuo kito sutvėrimų—žirafų ir antilopų. Dantys jo buvo toki kaip žirafų; tuom tarpu dėl jo keturių ragų reikia jį jungti su turinczioms dvi porų ragų antilopoms (Antilopa quadricornis). Galva is dalies panaši i jautio galvą, bet sevatherium apatinę lūpą turėjo prastę pavidale trumpos triubos, panašios i tapyrų triubą. Zandai is sawo pavidalo panašūs i bubalių zandus, tik dwigubai didesni.

Colossochelys atlas, kurios liekanas iskasė teipogi Sivaliko kalvose, yra neįpasakytos didumo želvė, ilgis uždangos arba serdoko turėjo su wirsum sesias pėdas; tuom tarpu wias ilgis šios dienos didziusių želių, kokios yra dar ant Madagaskaro, salų Sešelių, Maskarenų, Galapagos ne pereiną 5 pėdų; swiergi jos apie 400 swarų. Anos išnykusios indisckos milžiniškos želvės buvo tokio didumo kaip ir didžiausi šlapiai. Nežingėdų, jeigu indiečiai tiki, kad visą pasaulę laiko ant sprando milžiniškas šlapis stovintis ant želvės nugaros.

Kojos išnykusios indisckos želvės buvo storos, bet tokio jau pavidalo kaip šios dienos želių; kaulai stambūs; pėčių kaulai turi 28 colius; storis kojų toks kaip rinocerų.

Ar tos milžiniškos želvės, kurių liekanas atkasė Sivaliko kalvose, gyveno ant žemės drauge su žmogumi, tikrai ne galima pasakyti, kadangi tuose sluogsniuose, kur yra želių kaulai, žmonių liekanų, ne liekanų jų darbų niekur neuztikio, bet kad indiečių padavimuose, ir įtikėjimuose yra minavojama milžiniška želvė palaikanti visą pasaulę ant savo nugaros, tai sutvėtojai pasakos turėjo matyti kada nors tokią milžinišką želvę. Dabartinės Indijose gyvenancios želvės yra mažos, todėl ant jų sprando nieks ne bandytų krauti visos pasaulės sunkenybės. Taigi, žiurint ant indiečių pasakų ir padavimų, jie turėjo matyti sawo akimis aną milžinišką želvę, arba kitaip sakant, jį gyveno Indijose drauge su žmogumi ir prie jo akių suwisi isnyko nuo žemės paviršiaus.

